

Posolstvo Svätého Otca Benedikta XVI. na Pôstne obdobie 2010

Obrátiť sa ku Kristovi, veriť evanjeliu, znamená v podstate práve toto: zbaviť sa ilúzie o sebestačnosti, a uznať, že od Boha potrebujeme jeho odpustenie a jeho priateľstvo. Božia spravodlivosť sa zjavila skrze vieru v Krista (porov. Rim 3, 21–22)

16.02.2010

Drahí bratia a sestry,

každoročne nás Cirkev pri príležitosti Pôstneho obdobia pozýva urobiť si úprimnú revíziu života vo svetle evanjeliového učenia. Tento rok vám chcem ponúknuť niekoľko úvah o obsiahlej téme spravodlivosti, vychádzajúc z Pavlovho výroku: Božia spravodlivosť sa zjavila skrze vieru v Krista (porov. Rim 3, 21–22).

Spravodlivosť: „dare cuique suum“

V prvom rade sa pristavím pri význame slova „spravodlivosť“, ktorý v bežnom jazyku značí „dať každému, čo mu patrí – dare cuique suum“, podľa známeho výroku Ulpiana, rímskeho právnika z 3. storočia. V skutočnosti však táto klasická definícia neupresňuje, v čom spočíva to „suum“, čo má mať každý zaistené. To, čo človek najviac potrebuje, nemožno totiž zaistiť pomocou zákona. Aby sa človek mohol tešiť životu v plnosti,

potrebuje niečo hlbšie, osobnejšie, čo môže dostať len ako dar. Možno povedať, že človek žije z lásky, a to tej, ktorú mu môže odovzdať iba Boh, lebo on ho stvoril na svoj obraz a podobu. Materiálne dobrá sú, samozrejme, užitočné a nevyhnutné – nakoniec aj sám Ježiš sa staral o uzdravenie chorých, či nasýtenie zástupov, ktoré ho nasledovali, a rozhodne odsudzoval ľahostajnosť, ktorá i dnes odsudzuje stovky miliónov ľudských bytostí na smrť pre nedostatok potravín, vody a liekov. „Distributívna“ spravodlivosť však neposkytuje človeku všetko, čo mu patrí. Viac než chlieb potrebuje totiž človek Boha. Svätý Augustín konštatuje, že ak je „spravodlivosť čnosť, ktorá každému dáva, čo mu patrí“, potom „aká je to ľudská spravodlivosť, ktorá samého človeka odníma od pravého Boha?“ (Boží štát, XIX, 21).

Odkiaľ pochádza spravodlivosť?

Evanjelista Marek uvádza tieto Ježišove slová, vyrieknuté počas debaty o tom, čo je čisté a čo nečisté: „Človeka nemôže poškvrniť nič, čo vchádza doň zvonka, ale čo vychádza z človeka, to poškvrňuje človeka. Lebo znútra, z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky“ (Mk 7, 14–15.20–21). Na pozadí otázky týkajúcej sa bezprostredného problému jedla môžeme v reakcii farizejov objaviť trvalé ľudské pokušenie: prisudzovať pôvod zla vonkajšej príčine. Pri bližšom pohľade na mnohé z moderných ideológií zistíme, že vychádzajú z tohto predpokladu: keďže nespravodlivosť pochádza „zvonka“ na to, aby zavládla spravodlivosť, stačí odstrániť vonkajšie príčiny, ktoré bránia jej uskutočneniu. Tento spôsob zmýšľania – ako nás upozorňuje Ježiš – je naivný a krátkozraký. Nespravodlivosť, ako ovocie zla, nemá výlučne vonkajšie korene. Jej pôvod je v srdci človeka, kde sa

nachádzajú zárodoky jeho tajomnej spoluviny na zle. S trpkosťou to uznáva aj žalmista: „Naozaj som sa v neprávosti narodil a hriešneho ma počala moja mať“ (Ž 51, 7). Áno, človek je slabý v dôsledku hlbokého sklonu, ktorý umŕtvuje jeho schopnosť utvárať spoločenstvo s druhými. Hoci je od prirodzenosti otvorený slobodne sa deliť s druhými, vnútri si uvedomuje zvláštnu príťažlivú silu, ktorá ho zvádza, aby sa uzavrel do seba a staval sa nad druhých a proti druhým. Ide o egoizmus v dôsledku prvotného hriechu. Adam a Eva – zvedení satanovým klamstvom – sa napriek Božiemu zákazu zmocnili tajomného ovocia. Dôveru v Lásku tak nahradili podozrievavosťou a súperením, postoj prijímania a dôveryplnej starostlivosti od Iného zasa úzkostlivou snahou brať a konať sebestačne (porov. Gn 3, 1–6), v dôsledku čoho pocítili nepokoj a neistotu. Ako sa môže človek spod

tohto egoistického sklonu vymaniť a otvoriť sa láske?

Spravodlivosť a sadaqah

V jadre múdrosti Izraela nachádzame hlbokú súvislosť medzi vierou v Boha, ktorý „z prachu dvíha chudobného“ (Ž 113, 7), a spravodlivosťou voči blížnemu. Samotné slovo sadaqah, ktorým sa v hebrejčine označuje čnosť spravodlivosti, túto súvislosť dobre vystihuje. Sadaqah totiž na jednej strane znamená plné prijatie vôle Boha Izraela a na druhej strane spravodlivosť vo vzťahu k blížnemu (porov. Ex 20, 12–17), zvlášť voči chudobnému, cudzincovi, sirote a vdove (porov. Dt 10, 18–19). Tieto dva významy sú však úzko prepojené, pretože pre Izraelitu darovať niečo chudobnému neznamená nič iné, ako náležite sa odplatiť Bohu, ktorý má súčiť s biedou svojho ľudu. Nie náhodou Mojžiš dostal tabule zákona

na vrchu Sinaj po prechode cez Červené more. Poslušnosť zákonu totiž predpokladá vieru v Boha, ktorý ako prvý „počul volanie“ svojho ľudu a „zostúpil, aby ho vyslobodil z moci Egyptanov“ (porov. Ex 3, 8). Boh je pozorný voči volaniu bedára, no ako protihodnotu vyžaduje, aby bol vypočutý: vyžaduje spravodlivosť voči chudobnému (porov. Sir 4, 4–5.8–9), cudzincovi (porov. Ex 22, 20), otrokovi (porov. Dt 15, 12–18). Na dosiahnutie spravodlivosti je preto potrebné vzdať sa ilúzie sebestačnosti, toho stavu hlbokkej uzavretosti do seba, ktorý je samotným zdrojom nespravodlivosti. Inými slovami, treba uskutočniť oveľa hlbší exodus, než aký Boh vykonal s Mojžišom, ide o oslobodenie srdca, čo samotné slovo zákona nedokáže. Existuje teda pre človeka nejaká nádej na spravodlivosť?

Kristus, Božia spravodlivosť

Kresťanská zvesť pozitívne odpovedá na smäd človeka po spravodlivosti, ako to zdôrazňuje apoštol Pavol v Liste Rimanom: „Ale teraz sa zjavila Božia spravodlivosť bez zákona a dosvedčujú ju Zákon i Proroci: Božia spravodlivosť skrze vieru v Ježiša Krista pre všetkých, čo veria. Lebo niet rozdielu: veď všetci zhrešili a chýba im Božia sláva; ale sú ospravedlnení zadarmo jeho milosťou, vykúpením v Kristovi Ježišovi. Jeho Boh ustanovil ako prostriedok zmierenia skrze jeho krv prostredníctvom viery“ (3, 21–25).

Aká je teda Kristova spravodlivosť? Je to predovšetkým spravodlivosť pochádzajúca z milosti, kde človek nie je tým, kto odčisťuje, uzdravuje seba samého i druhých. Skutočnosť, že toto „odčinenie“ sa deje Ježišovou krvou, značí, že človek nie je zbavený ťarchy hriechu vďaka ľudským obetám, ale vďaka láskyplnému gestu Boha, ktorý ide až do krajnosti, keď

zakúša „prekliatie“ vyhradené pre človeka, aby mu namiesto toho dal „požehnanie“ prináležiace Bohu (porov. Gal 3, 13–14). Dalo by sa hneď namietat': aká je to spravodlivosť, keď spravodlivý zomiera za vinníka a vinník, naopak, dostáva požehnanie patriace spravodlivému? Či takto každý nedostane opak toho, čo mu patrí? V skutočnosti sa tu odhaľuje Božia spravodlivosť ako úplne odlišná od tej ľudskej. Boh za nás zaplatil vo svojom Synovi výkupné skutočne závratnej výšky. Zoči-voči spravodlivosti kríža sa človek môže búriť, pretože skrze ňu sa ukazuje, že človek nie je sebestačná bytosť, ale potrebuje Iného, aby mohol byť naplno sám sebou. Obrátiť sa ku Kristovi, veriť evanjeliu, znamená v podstate práve toto: zbaviť sa ilúzie o sebestačnosti, a tak objaviť vlastnú nedostatočnosť i nedostatočnosť druhých, a uznať, že od Boha potrebujeme jeho odpustenie a jeho priateľstvo.

Chápeme teda, že viera je úplne odlišná od niečoho prirodzeného, pohodlného a jasného. Treba mať pokoru, aby sme uznali, že iba niekto Iný ma môže oslobodiť od toho, čo mi patrí, a naopak, darovať mi, čo patrí jemu. To sa deje zvláštnym spôsobom vo sviatosti pokánia a Eucharistie. Vďaka Kristovmu pôsobeniu môžeme mať účasť na „väčšej spravodlivosti“ a tou je spravodlivosť lásky (porov. Rim 13, 8–10), spravodlivosť toho, kto sa v každej situácii pokladá skôr za dlžníka než za veriteľa, pretože prijal viac, ako mohol dúfať.

Práve posilnený touto skúsenosťou je kresťan povzbudený k tomu, aby sa zapojil do utvárania spravodlivých spoločností, kde všetci dostávajú, čo je potrebné k životu podľa ľudskej dôstojnosti, tam, kde je spravodlivosť oživovaná láskou.

Drahí bratia a sestry, Pôstne obdobie vrcholí vo Veľkonočnom trojdní,

počas ktorého budeme i toho roku
sláviť Božiu spravodlivosť, ktorá je
plnosťou lásky, daru a spásy. Nech je
tento čas pokánia pre každého
kresťana časom skutočného
obrátenia a intenzívneho poznávania
tajomstva Krista, ktorý prišiel, aby
naplnil každú spravodlivosť. S týmto
želaním vám zo srdca udeľujem svoje
apoštolské požehnanie.

Vo Vatikáne 30. októbra 2009

Benedikt XVI.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/posolstvo-
svateho-otca-benedikta-xvi-na-postne-
obdobie-2010/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/posolstvo-svateho-otca-benedikta-xvi-na-postne-obdobie-2010/) (15.08.2025)